

SXEDIO.G83

17.3. 1959 (10 π.μ): Ο ΔΙΓΕΝΗΣ ΚΗΡΥΣΣΕΙ ΚΑΤΑΠΑΥΣΗ ΤΟΥ ΠΥΡΟΣ ΚΑΙ ΑΝΑΧΩΡΕΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΥΠΡΟ ΜΕΤΑΒΑΙΝΟΝΤΑΣ ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ ΜΕ ΑΕΡΟΠΛΑΝΟ ΤΗΣ ΠΟΛΕΜΙΚΗΣ ΑΕΡΟΠΟΡΙΑΣ ΦΟΡΩΝΤΑΣ ΤΗ ΣΤΟΛΗ ΤΟΥ ΑΝΤΑΡΤΗ ΚΑΙ ΕΧΟΝΤΑΣ ΣΤΗ ΜΕΣΗ ΤΟΥ ΤΟ ΠΙΣΤΟΛΙ ΤΟΥ

Τα πράγματα εξελίσσονταν πραγματικά ραγδαία και μέχρι την επιστροφή του Αρχιεπισκόπου Μακαρίου στην Κύπρο την 1η Μαρτίου, ο Αρχηγός της ΕΟΚΑ Γεώργιος Γρίβας- Διγενής, είχε πάρει τις αποφάσεις του και ότι θα έφευγε από την Κύπρο αφού πρώτα διευθετούσε τα πάντα σχετικά με τους καταζητούμενους, οι οποίοι έπρεπε να κατέβουν από τα βουνά με αξιοπρέπεια.

Ο Αρχηγός της ΕΟΚΑ δεν καταζητείτο πλέον από τους Άγγλους κι' έτσι ο Αρχιεπίσκοπος μπορούσε τώρα να επικοινωνεί πιο εύκολα με αυτόν.

Έτσι, παρά τα όσα είχε αναφέρει στους δημοσιογράφους στη δημοσιογραφική διάσκεψη στις 3 Μαρτίου ότι δεν είχε καμιά επαφή με τον Αρχηγό της ΕΟΚΑ, αυτή τη μέρα του έστειλε σημείωμα με το οποίο ζητούσε όπως συναντηθούν στη Λευκωσία "προς συζήτησιν θεμάτων, εφ' ων έπρεπε να είχε την γνώμη μου".

Ο Γρίβας απέστειλε αμέσως τον υπασπιστή του Αντώνη Γεωργιάδη στο Μακάριο "διά να λάβη πρώτην επαφήν μετά του Αρχιεπισκόπου".

Στη συνάντηση αυτή ο Μακάριος εξήγησε στο Γεωργιάδη τις συνθήκες κάτω από τις οποίες υπεγράφησαν οι συμφωνίες.

Γράφει ο Γρίβας στα απομνημονεύματά του (σελ.401):

"Πράγματι, ο Γεωργιάδης επανελθών την επομένην, μου ανέφερε τα εξής εκ μέρους του Αρχιεπισκόπου: "Προ της αναχωρήσεως του κ. Καραμανλή διά Ζυρίχην συνεφωνήθη μεταξύ τούτου και του Αρχιεπισκόπου το γενικόν πλαίσιον του περιεχομένου

των συμφωνιών. Μετά την υπογραφήν όμως τούτων και όταν ο Αρχιεπίσκοπος ενημερώθη επί του ακριβούς περιεχομένου, τότε αντελήφθη ότι ο κ. Καραμανλής υπερέβη τα συμφωνηθέντα, ενώ ο τελευταίος ισχυρίσθη, ότι αι συμφωνίαι δεν ήσαν ουσιωδώς διάφοροι των μεταξύ των συμφωνηθέντων. Εις Λονδίνον, όταν μετέβη εκεί ο Αρχιεπίσκοπος, υπέστη πίεσιν να δεχθή τας συμφωνίας.

Εις ερώτησιν του Γεωργιάδη διατί δεν ενημερώθη επί των συμφωνιών ο Διγενής και διατί δεν του εζητήθη να στείλη και ουτός αντιπροσωπείαν εις Λονδίνον, ο Αρχιεπίσκοπος απήντησε, ότι "δεν του παρείχετο ο καιρός να ειδοποιηθή..."

(Μεταγλώττιση)

"Πράγματι, ο Γεωργιάδης αφού επανήλθε την επομένη, μου ανέφερε τα εξής από μέρους του Αρχιεπισκόπου: "Πριν από την αναχώρησιν του κ. Καραμανλή για Ζυρίχη συμφωνήθηκε μεταξύ του και του Αρχιεπισκόπου το γενικό πλαίσιο του περιεχομένου των συμφωνιών. Μετά την υπογραφή όμως τούτων και όταν ο Αρχιεπίσκοπος ενημερώθηκε για το ακριβές περιεχόμενο, τότε αντιλήφθηκε ότι ο κ. Καραμανλής υπερέβη τα συμφωνηθέντα, ενώ ο τελευταίος ισχυρίσθη, ότι οι συμφωνίες δεν ήταν ουσιωδώς διάφοροι των όσων είχαν συμφωνήσει. Στο Λονδίνο, όταν μετέβη εκεί ο Αρχιεπίσκοπος, υπέστη πίεσιν να δεχθελι τας συμφωνίας.

Σε ερώτησιν του Γεωργιάδη γιατί δεν ενημερώθηκε για τις συμφωνίες ο Διγενής και γιατί δεν του ζητήθηκε να στείλει και ουτός αντιπροσωπεία στο Λονδίνο, ο Αρχιεπίσκοπος απάντησε, ότι "δεν του παρεχόταν ο καιρός να ειδοποιηθεί..."

Τα γεγονότα προλάβαιναν τον Αρχηγό της ΕΟΚΑ, και δεν είχε πια άλλη επιλογή παρά να κηρύξει το τέλος του αγώνα της ΕΟΚΑ.

Παράλληλα στις 3 Μαρτίου ο Διγενής έπαιρνε και μια άλλη επιστολή, μέσω του Έλληνα Προξένου. Η

επιστολή προερχόταν από τον υπουργό Εξωτερικών της Ελλάδας Ευάγγελο Αβέρωφ και με αυτή τον διαβεβαίωνε ότι οι όροι που έθετε για την αναχώρηση του και τους αντάρτες του καλύπτονταν από τα όσα είχε συμφωνήσει με τους Αγγλους

Τον πληροφορούσε ακόμα ότι θα έστελλε αεροπλάνο της Ελληνικής Πολεμικής Αεροπορίας τύπου Ντακότα ή εάν προτιμούσε πολεμικό σκάφος για να τον παραλάβει.

Ετσι, αφού διευθετήθηκε το θέμα της αμνηστίας, ο Διγενής, δεχόμενος τις συμφωνίες ως τετελεσμένο γεγονός, διέταξε κατάπαυση του πυρός παρουσιάζοντας μάλιστα τις συμφωνίες στους αντάρτες του ως προτιμότερη λύση από ένα εθνικό διχασμό.

Ανέφερε σε εγκύκλιο του προς τον κυπριακό λαό:

"Προς τον Ελληνικό Κυπριακό λαό

Όταν την 1η Απριλίου 1955 ύψωσα τη σημαία του επαναστατικού απελευθερωτικού κινήματος έταξα ως σκοπό την απελευθέρωση της Κύπρου και ζήτησα την υποστήριξη του ελληνικού κυπριακού λαού και τη συμπαράσταση ολόκληρου του Έθνους, που μου παρασχέθηκαν πλήρως κατά τον τετραετή σκληρό αγώνα μας.

Ηδη μετά τη συμφωνία της Ζυρίχης μεταξύ των Κυβερνήσεων της Ελλάδας και της Τουρκίας, η οποία επικυρώθηκε στο Λονδίνο από τον Εθνάρχη Μακάριο, είμαι υποχρεωμένος να διατάξω κατάπαυση του αγώνα.

Εκείνος ο οποίος δεν θα δεχόταν τη συμφωνία και θα συνέχιζε τον αγώνα, θα δίχαζε, όχι μόνο τον Κυπριακό λαό, αλλά πιθανόν ολόκληρο το Έθνος, τα δε αποτελέσματα του εθνικού διχασμού θα ήσαν απείρως πιο καταστρεπτικά από εκείνα που μερικοί νομίζουν ότι θα επιφέρει η λύση που δόθηκε.

Κατ' εμένα είναι προτιμότερη η λύση αυτή, έστω κι' αν δεν είναι εκείνη που αναμέναμε και η οποία θα ικανοποιούσε τους πόθους μας, παρά ο εθνικός διχασμός, γιατί σε ένα τέτοιο διχασμό θα τα χάσουμε όλα.

Αντί του πολεμικού παιάνα, θα σημάνω σήμερα

ομόνοια, ενότητα, αγάπη ώστε πάνω στα ερείπια και την τέφρα της Κυπριακής Εποποιίας που απαστράπτει από δόξα και εθνικό μεγαλείο, να ανοικοδομήσετε το νέο οικοδόμημα της νεαρής Δημοκρατίας.

Στους πρωτεργάτες αυτής εναπόκειται ήδη να την οδηγήσουν στην οδό της ευημερίας και της πρόδου. Οσον αφορά εμένα, αποφασισμένος να μην αναμιχθώ στην πολιτική και τη δημόσια ζωή, τόσο στην Κύπρο όσο και στην Ελλάδα, θα παρακολουθώ με αγωνία από μακριά τα βήματα της πολυβασανισμένης και αιματόβρεκτης πατρίδας μου και θα συμμερίζομαι μαζί σας τη χαρά και τον πόνο σας.

Εχω ήσυχη τη συνείδηση μου ότι έπραξα το καθήκον μου. Έργον της πολιτικής ήταν να εκμεταλλευθεί τους επικούς αγώνες του Κυπριακού λαού. Και αυτή τους εξεμεταλλεύθη όπως μπόρεσε ή όπως νόμισε καλύτερα.

Τώρα οφείλουμε να πειθαρχήσουμε. Συσπειρωθείτε όλοι, ενωμένοι γύρω από τον Εθνάρχη, ο οποίος αποτελεί σήμερα σύμβολο ενότητας και ισχύος και βηθήστε τον στο δύσκολο έργο του".

Στις 9 Μαρτίου ο Διγενής συναντήθηκε με τον Αρχιεπίσκοπο Μακάριο σε μια συνάντηση που κράτησε τρεις και πλέον ώρες.

Μερτά τη συνάντηση εξέδωσε και την τελευταία του διαταγή προς τον Κυπριακό λαό με την οποία διέτασσε κατάπαυση του πυρος (Απομνημονεύματα σελ 403):

"ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΚΥΠΡΙΑΚΟΝ ΛΑΟΝ

Όταν την 1ην Απριλίου 1955 ύψωσα την σημαίαν του επαναστατικού απελευθερωτικού κινήματος έταξα ως σκοπόν την απελευθέρωσιν της Κύπρου και εζήτησα την υποστήριξιν του ελληνικού Κυπριακού λαού και την συμπαράστασιν ολοκλήρου του Έθνους αίτινες και μου παρεσχέθησαν πλήρως κατά τον τετραετή σκληρόν αγώνα μας.

Ηδη κατόπιν της μεταξύ των κυβερνήσεων Ελλάδος και Τουρκίας συμφωνίας της Ζυρίχης η οποία επεκυρώθη εν Λονδίνω και υπό του Εθνάρχου Μακαρίου (και των υπό τούτου ορισθέντων ως αντιπροσώπων του

Κυπριακού λαού) είμαι υποχρεωμένος

ΝΑ ΔΙΑΤΑΞΩ ΚΑΤΑΠΑΥΣΙΝ ΤΟΥ ΑΓΩΝΟΣ

Εκείνος ο οποίος δεν θα εδέχετο την συμφωνία και θα συνέχιζε τον αγώνα θα ΕΔΙΧΑΖΕ όχι μόνον τον Κυπριακόν Λαόν, αλλά πιθανώς και ολόκληρον το Έθνος, τα δε αποτελέσματα του εθνικού διχασμού θα ήσαν απείρως καταστρεπτικώτερα, από τα τοιαύτα, τα οποία τινές νομίζουν ότι θα επιφέρει η δοθείσα λύσις ("συμβιβασμού" η οποία ασφαλώς δεν ικανοποιεί τους πόθους μας).

Το κατ' εμέ, είναι προτιμότερα η λύσις αυτή έστω και εάν δεν είναι εκείνη που ανεμέναμεν και η οποία θα ικανοποιεί τους πόθους μας, παρά ο εθνικός διχασμός, γιατί σ' έναν τέτοιον διχασμόν ΘΑ ΤΑ ΧΑΣΩΜΕΝ ΟΛΑ.

Αντί του πολεμικού παιάνος, θα σημάνω σήμερον ΟΜΟΝΟΙΑΝ, ΕΝΟΤΗΤΑ, ΑΓΑΠΗΝ ίνα επί των ερειπίων και της τέφρας της αποστραπτύσης από δόξαν και εθνικόν μεγαλείον Κυπριακής εποποιΐας ανοικοδομήσετε το νέον οικοδόμημα της νεαρής Δημοκρατίας.

Εις τους πρωτεργάτας αυτής εναπόκειται ήδη να την οδηγήσουν εις την οδόν της ευημερίας και της προόδου. Οσον αφορά εμέ, αποφασισμένος να μην αναμιχθώ εις την πολιτικήν και την δημοσίαν ζωήν, τόσον εν Κύπρω, όσον και εν Ελλάδι, θα παρακολουθώ με αγωνίαν εκ του μακρόθεν τα βήματα της πολυβασανισμένης και αιμοβρέκτου Πατρίδος μου και θα συμμερίζωμαι μαζί σας την χαράν και τον πόνον σας (και εις την οποίαν παρά τας προσπαθείας μου η πολιτική δεν κατώρθωσε να δώση εις το ακέραιον εκείνο που επεθύμουν ΤΗΝ ΠΛΗΡΗ ΚΑΙ ΑΔΕΣΜΕΥΤΟΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΤΗΣ

Η Κύπρος είναι πολύ μικρά εις έκτασιν διά να επιτελέσω μόνος έργον μεγαλύτερον εναντίον μιας πανισχύρου αυτοκρατορίας).

Εχω την συνείδησιν ήσυχον ότι έπραξα το καθήκον μου. Έργον της πολιτικής ήτο να εκμεταλλευθή τους επικούς αγώνας του Κυπριακού Λαού. Και αύτη τους εξεμεταλλεύθη, όπως ηδυνήθη ή όπως ενόμισε καλύτερον.

ΝΥΝ ΟΦΕΙΛΟΜΕΝ ΝΑ ΠΕΙΘΑΡΧΗΣΩΜΕΝ
Συσπειρωθήτε ΟΛΟΙ ΗΝΩΜΕΝΟΙ περίξ του
ΕΘΝΑΡΧΟΥ, ο οποίος αποτελεί σήμερα σύμβολον
ΕΝΟΤΗΤΟΣ και ΙΣΧΥΟΣ και βοηθήσατε τούτον εις το
δύσκολον έργον του.

Αύτη είναι η επιθυμία μου προς την οποίαν καλώ
πάντας να συμμορφωθούν.

ΕΟΚΑ Ο ΑΡΧΗΓΟΣ ΔΙΓΕΝΗΣ

Ο Γεώργιος Γρίβας σημειώνει στα
Απομνημονεύματά του ότι τα κείμενα που
σημειώνονται μέσα σε αγκύλες αφαιρέθηκαν από το
αρχικό κείμενο "κατόπιν επιστολής του
Αρχιεπισκόπου προς εμέ, δι' ης με παρεκάλει, εάν
συμφωνώ, "να τας απαλείψω διά να μη μειωθή η πίστις
του λαού προς εκείνο, το οποίον είναι πλέον
τετελεσμένον γεγονός και προς το οποίον πρέπει να
αφοσιωθή με ενθουσιασμόν και αγάπην".

(Μεταγλώττιση)

"ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΥΠΡΙΑΚΟ ΛΑΟ

Όταν την 1η Απριλίου 1955 ύψωσα τη σημαία του
επαναστατικού απελευθερωτικού κινήματος έταξα ως
σκοπό την απελευθέρωση της Κύπρου και ζήτησα την
υποστήριξη του ελληνικού Κυπριακού λαού και την
συμπαραστάση ολόκληρου του Έθνους οι οποίες και μου
παρεσχέθησαν πλήρως κατά τον τετραετή σκληρό αγώνα
μας.

Ηδη ύστερα από τη συμφωνία της Ζυρίχης μεταξύ
των κυβερνήσεων Ελλάδας και Τουρκίας, η οποία
επικυρώθηκε στο Λονδίνο και από τον Εθνάρχη Μακάριο
(και των αντιπροσώπων του Κυπριακού λαού που
ορίστηκαν από αυτόν) είμαι υποχρεωμένος

ΝΑ ΔΙΑΤΑΞΩ ΚΑΤΑΠΑΥΣΗ ΤΟΥ ΑΓΩΝΑ

"Εκείνος ο οποίος δεν θα δεχόταν τη συμφωνία
και θα συνέχιζε τον αγώνα, θα δίχαζε, όχι μόνο τον
Κυπριακό λαό, αλλά πιθανόν ολόκληρο το Έθνος, τα δε
αποτελέσματα του εθνικού διχασμού θα ήσαν απείρως
πιο καταστρεπτικά από εκείνα που μερικοί νομίζουν
ότι θα επιφέρει η λύση που δόθηκε.

Κατ' εμένα είναι προτιμότερη η λύση αυτή, έστω κι αν δεν είναι εκείνη που αναμέναμε και η οποία θα ικανοποιούσε τους πόθους μας, παρά ο εθνικός διχασμός, γιατί σε ένα τέτοιο διχασμό ΘΑ ΤΑ ΧΑΣΟΥΜΕ ΟΛΑ".

Αντί του πολεμικού παιάνα, θα σημάνω σήμερα ΟΜΟΝΟΙΑ, ΕΝΟΤΗΤΑ, ΑΓΑΠΗ ώστε στα ερείπια και την τέφρα της Κυπριακής εποποιΐας που αποστράπτει από δόξα και εθνικό μεγαλείο ανοικοδομήσετε το νέο οικοδόμημα της νεαρής Δημοκρατίας.

Στους πρωτεργάτες της εναπόκειται ήδη να την οδηγήσουν στην οδό της ευημερίας και της προόδου. Οσον αφορά εμέ, αποφασισμένος να μην αναμιχθώ στην πολιτική και τη δημόσια ζωή, τόσο στην Κύπρο, όσο και στην Ελλάδα, θα παρακολουθώ με αγωνία από μακριά τα βήματα της πολυβασανισμένης και αιμόβρεκτης Πατρίδας μου και θα συμμερίζομαι μαζί σας τη χαρά και τον πόνο σας (και στην οποία παρά τις προσπάθειες μου η πολιτική δεν κατόρθωσε να δώσει στο ακέραιο εκείνο που επιθυμούσα ΤΗΝ ΠΛΗΡΗ ΚΑΙ ΑΔΕΣΜΕΥΤΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΤΗΣ

Η Κύπρος είναι πολύ μικρή σε έκταση για να επιτελέσω μόνος έργο μεγαλύτερο εναντίον μιας πανίσχυρης αυτοκρατορίας).

Εχω τη συνείδηση ήσυχη ότι έπραξα το καθήκον μου. Έργο της πολιτικής ήταν να εκμεταλλευθεί τους επικούς αγώνες του Κυπριακού Λαού. Και αυτή τους εκμεταλλεύθηκε, όπως μπορούσε ή όπως νόμιζε καλύτερο.

ΤΩΡΑ ΟΦΕΙΛΟΥΜΕ ΝΑ ΠΕΙΘΑΡΧΗΣΟΥΜΕ

Συσπειρωθήτε ΟΛΟΙ ΕΝΩΜΕΝΟΙ γύρω από τον ΕΘΝΑΡΧΗ, ο οποίος αποτελεί σήμερα σύμβολο ΕΝΟΤΗΤΑΣ και ΙΣΧΥΟΣ και βοηθήστε τον στο δύσκολο έργο του.

Αυτή είναι η επιθυμία μου προς την οποία καλώ όλους να συμμορφωθούν.

ΕΟΚΑ Ο ΑΡΧΗΓΟΣ ΔΙΓΕΝΗΣ

Ο Γεώργιος Γρίβας σημειώνει στα Απομνημονεύματά του ότι τα κείμενα που σημειώνονται μέσα σε αγκύλες αφαιρέθηκαν από το αρχικό κείμενο "ύστερα από επιστολή του

Αρχιεπισκόπου σε μένα, με την οποία με παρακαλούσε, εάν συμφωνώ, "να τις απαλείψω για να μη μειωθεί η πίστη του λαού προς εκείνο, το οποίο είναι πλέον τετελεσμένο γεγονός και προς το οποίο πρέπει να αφοσιωθεί με ενθουσιασμό και αγάπη".

Στις **15** Μαρτίου ο Διγενής συναντήθηκε με τους τομεάρχες του στη Λευκωσία και τους έσφιξε το χέρι.

Στις **16** πήγε στο Ελληνικό προξενείο στη Λευκωσία, εν όψει της αναχώρησης του την επομένη για την Ελλάδα.

Ετσι στις **17** φοράς την ανταρτική του στολή (μπερέ στο οποίο αναγραφόταν η λέξη ΕΟΚΑ, σκούρα στρατιωτική φανέλα, στρατιωτικό παντελόνι και μπότες) και με το πιστόλι του στη μέση του, έφθασε στο αεροδρόμιο Λευκωσίας όπου τον προέπεμψε ο Αρχιεπίσκοπος Μακάριος, που τον συνόδευσε μέχρι την πόρτα του αεροπλάνου της Ελληνικής Πολεμικής Αεροπορίας που θα τον μετέφερε στην Ελλάδα.

Αποχαιρετώντας τον Αρχιεπίσκοπο Μακάριο πριν προχωρήσει προς την κλίμακα του αεροπλάνου ο Διγενής του είπε:

"Μακαριώτατε, θα παρακολουθώ από μακριά και με ζηρώ ενδιαφέρο την κατάσταση στην Κύπρο. Εύχομαι ειλικρινά κάθε επιτυχία στη ειρηνική προσπάθεια".

Στο αεροπλάνο ανέβηκαν επίσης ο υπασπιστής του Αντώνης Γεωργιάδης, ο Ανθιμος Κυριακίδης, ο Μητροπολίτης Κιτίου Ανθιμος, ο Πρόξενος της Ελλάδας στην Κύπρο Φρυδάς και ο ανθυπαστυνόμος και σωματοφύλακας του Μακαρίου Πουλλίτσας.

Σε λίγο το στρατιωτικό αεροπλάνο με τον Διγενή αναχωρούσε για την Αθήνα.